

злагодженими зусиллями можливо зупинити терор українського народу та посягання країни-агресора на демократію, незалежність, територіальну цілісність України.

Джерела:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: https://www.ombudsman.gov.ua/news_details/upovnovazhenij-prokomentuvav-dopovid-mm-oon-z-prav-lyudini-v-ukrayini-za-period-vid-pochatku-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-rf-v-ukrayinu-24-lyutogo-do-15-travnja-2022-roku
3. Комиссия ООН заявила о военных преступлениях РФ в Украине. URL: <https://www.dw.com/ru/komissia-oon-zaavila-o-voennyh-prestupleniah-rf-v-ukraine/a-63219107>
4. Брехня лаврова, про те, що Україна досі приховує прізвища загиблих у Бучі. URL: <https://without-lie.info/factcheck/brekhnia-lavrova-pro-te-shcho-ukraina-dosi-prykhovuie-prizvyshcha-zahyblykh-u-buchi/>

Казанчук Ірина Дмитрівна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного права та процесу
Харківського національного університету внутрішніх справ*

СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В СФЕРУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Попри бойові дії в Україні та складні економічні, соціальні та екологічні умови 23 червня 2022 року Україні був наданий статус кандидата на вступ до Європейського Союзу, що вкотре юридично закріпило на загальноєвропейському рівні євроінтеграційний вибір Українського народу,

який він продовжує відстоювати. В результаті чого наша країна взяла на себе ряд зобов'язань країн Співдружності, однією з яких є адаптація норм законодавства України до норм права Євросоюзу у пріоритетних сферах суспільного життя [1]. Однією з таких сфер висунуто екологічну безпеку, яка є важливою складовою національної безпеки України. В результаті чого, основою природоохоронної діяльності уповноважених державних органів у сфері управління природними ресурсами є впровадження в Україні європейської моделі забезпечення прав людини на сприятливе навколишнє природне середовище, та оцінки впливу державних проєктів на довкілля. Звісно в умовах дії правового режиму воєнного стану зробити це дуже складно. Адже через бойові дії на території нашої держави під загрозою знищення опинилися близько 687 видів тварин, 857 видів рослин. Понад 2,4 млн гектарів лісів зазнали значних пошкоджень, частина або спалена або перекопана окопами. І на відновлення екосистеми знадобляться десятки років.

Втім, згідно з Директивою 2011/92/ЄС оцінка впливу на довкілля (ОВД) повинна визначати, описувати та оцінювати прямий та непрямий значний вплив проєкту на безпечність життєдіяльності людей та їхнє здоров'я, навколишнє природне середовище та його елементи, природні території та об'єкти, історичні пам'ятки та інші матеріальні об'єкти, культурну спадщину [2]. Крім того, відповідно до ст. 16 Конституції України забезпечення екологічної безпеки на своїй території є обов'язком держави [3]. І саме держава через уповноважені владні органи має розробляти за запроваджувати правові механізми, які б гарантували конституційне право громадянина на безпечне навколишнє природне середовище. І якщо національна екологічна безпека забезпечується комплексом організаційних, економічних, правових, технічних та інших заходів, але саме від якості інтеграції нормативно-правового забезпечення загальноєвропейської екологічної безпеки залежить рівень розв'язання в Україні екологічних проблем, які є транснаціональними, та розвиток соціальної сфери загалом.

Розвиток суспільства на сьогодні характеризується посиленням процесів урбанізації. Враховуючи це, загрози екологічній безпеці можуть виникати не тільки від природних (стихійні лиха, природні процеси) факторів, але й в результаті техногенних дій. Інколи між цими факторами є взаємодія у вигляді синергії – посилення дії одного фактора від дії іншого [4, с. 95]. Проте, слід зауважити, що найбільший негативний вплив на стан екології наносять техногенні загрози, які в повній мірі залежать від поведінки суб'єктів правового поля. А тому саме завдяки юридичним вимогам та обмеженням, закріпленим в нормативно-правових актах України, в достатній мірі можливо забезпечити мінімізацію негативного впливу факторів техногенних дій на стан екологічної безпеки.

Відповідно, досить гостро постають проблеми забезпечення екологічної безпеки людини в умовах перевантаженого природного середовища, природні резерви самоочищення не можуть впоратися із надмірним навантаженням і довкілля змінюється. Однією з найбільших проблем в містах є забезпечення якості атмосферного повітря, при цьому найбільшим джерелом забруднення повітря є автомобільний транспорт. У всьому світі досить прискіплива увага громадських і державних інституцій прикута до якісних та кількісних показників викидів автомобілів. Країни ЄС уже тривалий час використовують механізми правового та економічного характеру для оновлення та екологізації автомобільного транспорту. Основним елементом таких механізмів є створення умов для збільшення фінансового навантаження на власників більш старіших автомобілів, здебільшого запроваджуються прогресивні ставки податків з власників транспортних засобів. Україна такі обмеження запроваджує досить повільно. І все частіше звучать заклики до зменшення вартості «розмитнення» авто, що є шляхом діаметрально протилежним тим тенденціям які спостерігаються в країнах ЄС. Більше того, ситуація яка склалася із автомобілями з іноземною реєстрацією ще більше нівелює навіть ті недолугі заходи які ще діють. Таким чином в Україні практично відсутній

механізм правового впливу на власників транспортних засобів задля зменшення забруднення довкілля.

Зауважимо, що зусилля України щодо адаптації законодавства до права навколишнього середовища ЄС останніми роками зумовили перегляд ряду підходів до правового регулювання сфери забезпечення екологічної безпеки та раціонального природокористування, а також переосмислення змісту діяльності органів державної влади у цьому напрямку. Втім слід враховувати, що у випадку внесення змін до законодавства України під кутом наближення його до європейського, лише формальне перенесення в національне адміністративне законодавство європейських вимог визнається недостатнім для позитивного висновку про те, що гармонізувала чи ні держава свою правову систему з європейською. Потрібно, щоб відповідні правові норми були впроваджені на практиці. Тобто, необхідно продемонструвати, що Україна має управлінські можливості для застосування європейських норм і стандартів.

Висновки. Таким чином, за сучасних умов наближення законодавства України до європейського законодавства напрямами оптимізації правового механізму забезпечення екологічної складової національної безпеки визначимо:

1) удосконалення системи адміністративно-примусових заходів впливу на правопорушників (фізичних і юридичних осіб) за незаконне використання природних ресурсів, а також – механізму відновлення порушених екологічних прав громадян і захисту природоохоронних об'єктів, що, у свою чергу, вимагає внесення змін і доповнень до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», Кодексу України про адміністративні правопорушення, ряду інших законодавчих та підзаконних нормативних актів;

2) перегляд системи державного управління у галузі природокористування з чітким окресленням повноважень кожного з суб'єктів цієї системи; застосування провідних форм і методів природоохоронної діяльності;

3) розвиток громадського контролю шляхом забезпечення реальної участі громадськості в прийнятті управлінських рішень з питань захисту природного середовища та забезпечення екологічної безпеки;

4) внести зміни до Правил дорожнього руху, якими розширити перелік підстав, за яких заборонено експлуатацію транспортного засобу, включивши до цього переліку несплату вказаного «експлуатаційного збору». В цьому аспекті для ефективного використання об'єднати бази даних фіскальних, прикордонних та поліцейських органів для автоматичного контролю сплати всіх податків за автомобільний транспорт його власником. При цьому саме заходи контролю з боку органів Національної поліції за дотриманням правил дорожнього руху допоможе забезпечити дієву систему державного контролю за дотриманням обов'язку сплати експлуатаційного збору;

5) покращення природоохоронної діяльності правоохоронних органів України, що вказує на необхідність більш чіткої конкретизації їх правового статусу та відповідного закріплення у діючому законодавстві України чіткого розмежування владних повноважень кожного з них в природоохоронній сфері;

6) на підставі указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» було скасовано терміни надання адміністративних послуг суб'єктами їх надання та терміни видачі дозвільними органами документів дозвільного характеру на час воєнного стану в Україні. Між тим, реалії часу доводять про необхідність поновлення цього процесу.

Джерела:

1 [Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу](#) : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. №29. ст.367.

2. Законодавство ЄС з оцінки впливу на довкілля не має виключень щодо війни. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/zakonodavstvo-yes-shchodo-otsinky-vplyvu-na-dovkillia-ne-maie-vykliuchen-shchodo-viiny>

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. (в ред. від 03.03.2022). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України* Законодавство України» ». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

4. Теорія систем в екології : підручник / Ю. Г. Масікевич, О. В. Шестопапов, А. А. Негадайло та ін. Суми : Сумський державний університет, 2015. 330 с.

Мельниченко Наталія Олександрівна

*к.ю.н., доцент кафедри міжнародного, цивільного та
комерційного права*

Державного торговельно-економічного університету

ПРАВО НА ОСВІТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

В Україні з ескалацією збройного конфлікту, завданням ударів по об'єктах критичної інфраструктури, плановими та аварійними вимкненнями електроенергії, навчання в дистанційному форматі забезпечення освітнього процесу у закладах освіти на належному рівні є непростим завданням як для учителів чи викладачів, так і для здобувачів освіти.

Нормативне закріплення права на освіту має місце як на міжнародному, так і на національному рівнях. Ст. 26 Загальної декларації прав людини 1948 р. визначає, що «кожна людина має право на освіту. Освіта повинна бути безоплатною, хоча ю початкова і загальна. Початкова освіта повинна бути обов'язковою. Вища освіта повинна бути однаково доступною» [1]. Ст. 13 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. передбачає, що «Держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожної людини на освіту. Вони погоджуються, що освіта повинна спрямовуватись на повний розвиток людської особи та усвідомлення її гідності і повинна зміцнювати повагу до прав людини і основних свобод».